

ИНДИГИР УОТТАРА

Муома улууһун
общественной-политической хаһыата
indigir-uottara@yandex.ru

12+

Хаһыат 1953 сыллаахха олохтоммута
Сэрэдэбэ, субуотаба тахсар

2020 с. МУУС УСТАР 11 КҮНЭ СУБУОТА № 29 (5559)

Глава Якутии Айсен Николаев 8 апреля в режиме видеоконференцсвязи принял участие в совещании Президента РФ Владимира Путина с главами субъектов по вопросам противодействия распространения коронавирусной инфекции на территории страны.

Глава государства отметил, что на сегодняшний день ключевой задачей борьбы с распространением эпидемии коронавируса является защита здоровья и жизни людей, обеспечение устойчивости экономики, сохранение занятости и доходов граждан. Он также подчеркнул, что в нынешних реалиях приоритетными направлениями деятельности региональных властей должны стать повышенная готовность медицинских учреждений и существенное наращивание их ресурсов и возможностей.

Из федерального бюджета на

Айсен Николаев принял участие в совещании Президента страны с главами субъектов РФ

развёртывание дополнительных специализированных коек в инфекционных отделениях больниц направлено 33 млрд. рублей. Ещё порядка 13 млрд. рублей выделено на закупку медицинской техники, включая аппараты искусственной вентиляции лёгких, реанимобилей и машин скорой помощи, которые начнут поступать в регионы в течение апреля.

Владимир Путин сообщил и о предусмотренных дополнительных выплатах врачам, медсёстрам и медицинскому персоналу за особые условия труда и повышенную нагрузку. На эти цели из федерального бюджета предусмотрено 10 млрд. рублей, эти средства в ближайшее время поступят в регионы.

На территории Якутии продолжает действовать режим повышенной готовности. По состоянию на 8 апреля в республике имеется 16 подтвержденных случаев заболевания коронавирусной инфекцией, из которых 8 человек выздоровели, ещё 8 продолжают курс лечения в инфекционной больнице. В городах Якутск, Нерюнгри и Мирный для выявления коронавирусной инфекции функционируют 6 лабораторий.

В круглосуточном режиме функционирует региональный оперативный штаб. На удалённую форму работы переведены около 31 тыс. работников, на дистанционное обучение переведены 144 тыс. 325 учащихся общеобразовательных школ республики.

Обеспечена бесперебойная работа жизнеобеспечивающих предприятий и организаций бесперывного цикла, органов государственной власти и местного самоуправления, медицинских учреждений, аптек, магазинов по продаже продуктов питания и товаров первой необходимости.

В настоящее время все усилия республиканских властей направлены на предотвращение распространения коронавирусной инфекции на территории региона.

Владимир Путин призвал россиян соблюдать режим самоизоляции. «Режим самоизоляции, его испытания надо непременно выдержать. От нашей дисциплины и ответственности зависит тот перелом в борьбе с инфекцией, которого мы обязаны достичь», – подчеркнул Президент России.

Пресс-служба Главы и
Правительства РС (Я).

В Республике

Режим полной самоизоляции объявлен в Ленском и Алданском районах

На территории Ленского и Алданского районов, где выявлены предварительно положительные результаты анализов на новую коронавирусную инфекцию, объявлен режим самоизоляции. Соответствующие указы подписал

сегодня глава региона Айсен Николаев.

Николаев внес изменения в указ, по которому режим полной самоизоляции был объявлен на территориях города Якутска, поселка Жатай, Нерюнгринского и Мирнинского районов. Теперь такой режим действует еще в Ленском и Алданском районах.

Ранее глава республики сообщил, что у троих граждан, прибывших в Якутию из ближнего зарубежья, предварительно положительные анализы на коронавирус. Пробы будут отправлены в Новосибирск на проверку, результаты ожидаются в начале следующей недели.

Житель Ленского района прибыл из Армении через Мирный 28 марта. Двое жителей Алданского района прилетели из Киргизии. После прибытия все находились на самоизоляции. Сейчас выявляются те, с кем контактировали эти люди, для последующей самоизоляции.

Пресс-служба Главы и Правительства РС (Я).
Фото с сайта ЯСИА.

СИРИ СИКСИГИНЭН

РФ. Россия олохтоохторо “үлэлээбэт күннэргэ”, ол эбэтэр муус устар 4 — 30 күннэригэр, үлэлээбиттэр хамнастарын баар кээмэйинэн ылааллар. Хамнас үрдээбэт дин Ротруд пресс-сулууспата иһитиннэрдэ. «“Үлэлээбэт күннэр” өрөбүл да, бырааһыннык да күннэр буолбатахтар. Үлэлиттэр бэйэлэрин хамнастарын хайдах баарынан ылааллар, кээмэй үрдээбэт”, — бидэмистибэзэ эттилэр дин «Российская газета» суруйар. Үлэбэ төлөбүр бириинсибэ уларыйбат. Өскөтүн үлэлит хамнаһа акылаакка олобулар буоллабына, ыйдаабы хамнаһын кээмэйэ уларыйбат. Отгон үлэлит хамнаһа төһөнү онорон таһаарбытынан аабыллар буоллабына, “үлэлээбэт күннэргэ” үлэлээбит буоллабына “вознаграждение” быһытынан бэрриллэр, ону баар нуорма аакталарыгар олобулар салайааччы аныыр. Россия президентэ Владимир Путин бастаан кулун тутар 30 күнүттэн 3 күнүгэр дистри “үлэлээбэт нэдиэлэни” биллэрбитэ, дыһал салгыы муус устар 30 күнүгэр дистри уһатыллыбыта. Манньк мизэр коронавирусу Россияга тарҕанытын бохсор сыллаах ыһыллыбыта.

* * *

РФ. Владимир Путин ийэ хапытаалын ылбыт эбэтэр ыһахтаах оҕолоох дьэзэ кэргэннэ үс ый устата 5 000 солк. эбии төлүүр туһунан Ыйаах таһаарда. Бүгүнтүтэн сайаапкалары бири саҕаланна. Үс саастаах оҕолоох ыһалар сайаапкаларын Пенсионнай пуонда саайтыгар ытыгалаан эрэллэр. Ол эбэтэр <http://www.pfrf.ru/> тус экбиниккэр киирэн, аллараа «Ийэ хапытаала» дин пуунугар сайаапканы хааларабын. 5000 солк. — ыал үс сааһыгар дистри саастаах оҕоугар эбии төлөнөр харчы. Үс ый устата ылар. Сайаапканы алтынны 1 күнүгэр дистри тутуохтара.

* * *

РФ. Россия премьер-министирэ Михаил Мишустин пандемия кэмигэр ОДЪКХ үлэтэ чуолкай буолуохтаабын эттэ. Олохтоох былаастар бу эйгэни оһуобай хонтуруолга тутуохтаахтар дитэ, СИА ТАСС-ка сикээн суруйар. «Бу ыарахан кэмгэ ОДЪКХ эйгэтэ тохтоло суох үлэлтир олус суолталаах. Сударыстыбаннай былаас уоргаттара, олохтоох бэйэни салайынылар мань хааччыыахтаахтар», — дин Михаил Мишустин ЛДПР фракциятын салалтатын кытта мунһааха эттэ. Министирдэр кабинеттарын салайааччыта: «Дьон билигин дьэтигэр хайтаран олорорунан, электроот, уу, итити тохтоло суох бэрриллэхтээх». Кини саахал тахсар түгэнигэр, ол тутта суһаллык туоратыллыахтаабын эттэ.

* * *

СӨ. Ил Дархан Айсен Николаев дойду баһылыгына быһа сибээс кэмпириэсийэтигэр кытынна. Владимир Путин мэдиссиинэ үлэлтирэгэр 10 млрд солкуобайы федеральнай бүддьүөттэн эбии төлөбүргэ анаан көрдө. Ил Дархан Айсен Николаев бүгүн быһа эппиргэ тахсан, дойду баһылыга Владимир Путин видео-сибээһинэн мунһааха кыттыбытын иһитиннэрдэ. Кини мэдиссиинэ үлэлтирэгэр федеральнай уонна эргийиэн бүддьүөттүн эбии төлөбүр көрүлүүбэ дитэ. Быраастарга 80 тыһыынча солкуобай, кинилэргэ көмөлөһөр медиктэргэ 50 тыһыынча солкуобай уонна онтон намьһах дуоһунастаах үлэлтирэгэ 25 тыһыынча солкуобай көрүлэр буолбутун эттэ. Владимир Путин дьэиэбэ бүгүн олоруу эрэһинин тутуһары, ыарыны аһарынарга тулуурдаах буолун дин эппитин Ил Дархан иһитиннэрдэ, edersaas.ru суруйар.

СИА матырыяалларынан.

Ил Тумэн готовит поправки к законопроекту о господдержке предпринимательства в Арктике

Председатель Государственного Собрания (Ил Тумэн) Петр Гоголев 7 апреля провел рабочее совещание по поправкам в проект федерального закона «О государственной поддержке предпринимательской деятельности в Арктической зоне Российской Федерации».

В Ил Тумэне межведомственной рабочей группой под руководством спикера Петра Гоголева были выработаны предложения к законопроекту, которые стали основой для дальнейшего обсуждения законопроекта в Государственной Думе Федерального Собрания Российской Федерации. Представители парламента Якутии неоднократно принимали участие в обсуждении законопроекта в Госдуме и Совете Федерации РФ, а также в заседаниях рабочей группы Комитета Госдумы по экономической политике, промышленности, инновационному развитию и предпринимательству, которому возглавляет заместитель председателя комитета Кравченко Денис Борисович.

Напоминаем, Государственная Дума 12 марта 2020 года приняла в первом чтении законопроект "О государственной поддержке предпринимательской деятельности в Арктической зоне РФ". Ил Тумэн готовит поправки к проекту данного закона в рамках второго чтения.

Председатель парламента Петр Гоголев обсудил с председателем постоянного комитета Ил Тумэна по вопросам коренных малочисленных народов Севера и делам Арктики Еленой Голомаревой, принимавшей участие в заседании рабочей группы, поправки Ил Тумэна. По словам Елены Голомаревой, рабочей комиссией Госдумы большинство поправок якутских депутатов были приняты за основу в проекте для рассмотрения во втором чтении. Так, в законе появится статья по защите прав коренных малочисленных народов Севера, исключены пункты об изъятии федеральным органом и управляющей компанией земель в принудительном порядке. Вместе с тем, несмотря на поддержку рабочей комиссией предложений, разработанных якутскими депутатами, часть поправок нуждается в дальнейшей проработке.

Петр Васильевич отметил, что по поправкам необходимо вести дальнейшую работу с рабочей группой Комитета и депутатами Госдумы. Спикер также поручил аппарату Ил Тумэна подготовить проект поправок от Государственного Собрания (Ил Тумэн) для рассмотрения на ближайшем пленарном заседании.

Основные поправки, на которых настаивают якутские парламентарии:

– Положения законопроекта не учитывают, что значительная часть территорий, расположенных в прибрежной зоне, относится к пограничной зоне Российской Федерации. Якутские парламентарии также считают, что закон не должен распространяться на территории традиционного природопользования коренных малочисленных народов Севера, Сибири и Дальнего Востока Российской Федерации, а также особо охраняемые природные территории.

– Предлагается исключить статью 16 законопроекта, в которой предусматривается, что в Арктической зоне Российской

Федерации полномочия по управлению и распоряжению земельными участками, находящимися в государственной или муниципальной собственности и свободными от прав третьих лиц, и расположенными на них объектами недвижимости, находящимися в государственной или муниципальной собственности и свободными от прав третьих лиц, отнесены к компетенции уполномоченного федерального органа исполнительной власти с возможностью их передачи управляющей компании на основании соглашения. Данное положение противоречит Земельному кодексу Российской Федерации. Передача управляющей компании полномочий по управлению и распоряжению земельными участками также не отвечает требованиям части 3 статьи 15 Федерального закона «О защите конкуренции».

– Предлагается включить в состав комиссии по рассмотрению заявок претендентов на получение статуса резидентов Арктической зоны Российской Федерации представителей законодательных (представительных) органов государственной власти субъектов Российской Федерации, территории или части территорий которых относятся к Арктической зоне.

– В части трудоустройства местного населения Ил Тумэн предлагает закрепить положение о том, что резиденты Арктической зоны Российской Федерации при реализации инвестиционных проектов должны содействовать в приоритетном порядке трудоустройству местного населения. При этом предлагается установить квотирования рабочих мест для местного населения субъекта РФ, на территории которого реализуются инвестиционные проекты.

– Якутские парламентарии настаивают на включении в соглашения об осуществлении инвестиционной деятельности пунктов об обязанности резидентов Арктической зоны: предварительно согласовывать с органами местного самоуправления, родовыми общинами и иными объединениями коренных малочисленных народов Севера, Сибири и Дальнего Востока планы строительства и схемы размещения объектов резидентов Арктической зоны Российской Федерации; проводить до начала строительства и размещения объектов резидентов Арктической зоны Российской Федерации общественные слушания.

– В качестве отдельных мер поддержки населения на территории Арктической зоны Ил Тумэн предлагает законодательно закрепить обязанность резидентов заключать с органами государственной власти субъектов Российской Федерации и с органами местного самоуправления, на территории которых они осуществляют деятельность, договоры, предусматривающие обязательство резидента Арктической зоны реализовать мероприятия, направленные на социально-экономическое развитие данной территории, в том числе мероприятия, направленные на социально-экономическое и культурное развитие населения, а также компенсировать убытки, понесенные субъектами Российской Федерации, органами местного самоуправления, местным населением Арктической зоны в результате деятельности резидентов Арктической зоны.

Пресс-служба Ил Тумэна.

Улуу Кыайы 75 сылыгар

«Күһүүр–Ньурба» хайыһар десана Ньурбаҕа түмүктэннэ

СӨ Ил Дарханын Ыйааҕынан быйыл Ийэ дойдуга бэринилээх буолуу сылынан биллэриллэн турар. Улуу Кыайы үбүлүүдээх 75 сылын биир бэлиэ тэрээнинэн «Күһүүр – Ньурба» хайыһар десана буолар. Ньурбаттан Булун оройуонун Күһүүрүгэр тийэн балыксытынан үлэни сылдыра Семен Сьюльскай Ийэ дойду көмүскэлигэр бараары (сэри саҕана хоту улуустар олохтоохторун тыылга үлэлэтиннэр диэн фронна ыгырбаттара), 1942 с. тохсунньу-олунньу ыйдарыгар табаарыһа Иванову кытта 2500 км ыраах Ньурбаҕа айанга туруммуттара. Семен Сьюльскай 35 күн устата айаннаан Ньурбатааҕы призынай пуунна тийэн кэлбитэ.

Өрөспүүбүлүкэ 12-с ыгырыылаах Үрдүкү Сэбиэтин, үһүс-төрдүс ыгырыылаах Ил Түмэн дьокуутаага, 72 саастаах үлэ бэтэрээн Дмитрий Горохов салайааччылаах 7 хорсун айанныт Семен Сьюльскай килбиэннээх суолун 78 сыл буолан баран хаттаан тэллилэр.

Бу тэрээниннэ өрөспүүбүлүкэ салалтатын өттүттэн улахан болжомто ууруллар. СӨ Ил Дархана Айсен Николаев туһааннаах дьаһала тахсыбыта, хайыһарынан айаны бэлэмнэн ыгытарга Ил Түмэн Бэрэссэдээтэлин 1-кы солбуйааччы Александр Жирков бэрэссэдээтэллээх өрөспүүбүлүкэтээҕи тэрийэр кэмितिэт үөскэтиллибитэ.

«Күһүүр–Ньурба» хайыһар десанын кыттыылаахтара кулун тутар 15 күнүттэн айаннаан, муус устар 5 күнүгэр Ньурба улуунун сиригэр-уотугар кэлдилэр. Кинилэри Ньурба уонна Үөһэ Бүлүү улуустарын кыраныссатыгар Түүкээнгэ ньурбалар сахалыы сиэри-туому силигин ситэрэн, итии чэйдээх, алаадылаах үөрүүлээхтик көрүстүлэр. Улуус баһылыгын 1-кы солбуйааччы Артур Яковлев, улуус Сүбэтин бэрэссэдээтэлэ Сергей Евсеев эбэрдэ истин тылларын анаатылар, харда махтал тылын Дмитрий Горохов эттэ. Салгы айанныттар, улуус уонна Үөдэй нэһилиэтин салалтата 1997-2002 сс. улууспут баһылыга, Саха Өрөспүүбүлүкэтин, Ньурба, Горнай, Абый, Муома улуустарын бочуоттаах олохтооҕо Варвара Петрова пааматынньыгар сибэки дьөрбөтүн уурдулар, Варвара Андреевна үтүө аатын уонна онорбут үлэтин-хамнаһын сылаастык-иһирэхтик аҕыннылар. Кыайыы скверигэр үөрүүлээх миитин ытылынна. Бу кэниттэн Үөдэй нэһилиэтин баһылыга Мария Николаева аһаҕас халлаан анныгар музейын көрдөрбүтүн ыалдьыттар улаханник сэнээрэ-биһири көрдүлэр. Эмиэ манна музей тэлгэһитигэр баар балаҕанна «Күһүүр–Ньурба» хайыһар десанын кыттыылаахтарыгар анаан мааны астаах остуол тардылынна, өйдөбүннүк бэлэктэр

туттарылыннылар.

Бастакы күннэригэр айанныттар салгы Ханалас уонна Түмүк нэһилиэктэригэр сырытылар. Хорсун айанныттары кытта улуус сиригэр-уотугар Ньурба спортсменнара арыаллаан сүүрдүлэр. Муус устар 6 күнүгэр Дьяархан, Чаппанда уонна Октябрьскай нэһилиэктэригэр, сарсыныгар Ньурба куоракка уонна Семен Сьюльскай төрөөбүт нэһилиэгэр Сүлбэ сылдыахтара. Итинэн сындалбаннаах айан бүтэр уһугар чугаһаата. Айанныттар ара суолларын устатыгар Аҕа дойду Улуу сэритин саллааттарын мемориалларыгар уонна пааматынньыктарыгар венктары уураллар, бойбуой дыйыһылар кыттыылаахтарыгар чээс-бочуот биэрэллэр. Улахан патриотическай уонна бэлитиитическэй суолталаах бу тэрээһин ханнык да төрүөгүнэн тохтообот. Арай элбэх киһилээх маассабай тэрээһиннэр эрэ хааччактаналлар.

Ньурба улуунун дьоно-сэргэтэ киэн туттар биир дойдулаахпыт Семен Сьюльскай айанын хатылаан иһэр «Күһүүр–Ньурба» хайыһар десанын кыттыылаахтарын истинник-иһирэхтик көрсөр. Кинилэр бу сырылырын хорсун быһыынан ааҕаллар уонна дириҥ ытыктабылларын тирдэллэр.

Билигин тылы «Күһүүр–Ньурба» хайыһар десанын салайааччыта Дмитрий Николаевич Гороховка биэрибиз:

– Биһиги 7 буолан кулун тутар 15 күнүгэр Күһүүртэн айанга туруммуспут. Күһүүр 1957 сыллаахха диэри Булун оройуонун киинэ этэ. Семен Сьюльскай балыксытынан үлэни сылдьан, оройуон киинигэр кэлэн сэригэ барыан баҕарарын эпит. Забайкальскай байыаннай уокурукка, баартыйа обкомугар Софья Сидорова суруйбут. Онтон быһаары кэлиэбин күүппэтэх быһылаах, 1942 сыл тохсунньугар Күһүүртэн Сиктээбинэн, Эдьигээнинэн, Ваахынайынан, Бэстээбинэн, Бүлүүнэн, Үөһэ Бүлүүнэн айаннаан Ньурбаҕа олунньуга тийэр.

Ньурба военкоматыгар "сэригэ барабын" диэбитигэр, төрөппүттэрин ыгыран ылаллар. Тоҕо диэтэххэ, Семен Сьюльскай биһигэ төрөөбүттэрэ 16-лар эбит, онтон ити кэмнэ Семен Сьюльскай

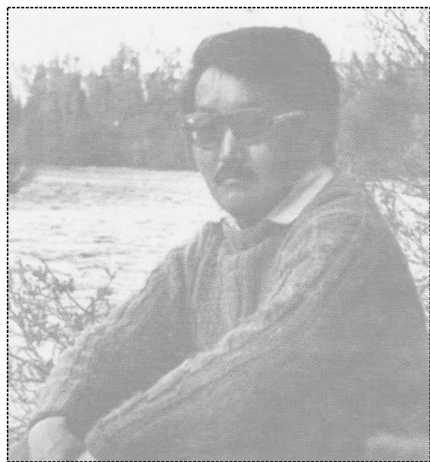
соҕотоҕун хаалбыт, атыттара бары олохтон туорууллар. Ол иһин кини төрөппүттэриттэн уолларын сэригэ ытталларын туһунан сөбүлэнэрин ыйыппытара буолуо дии саныбын. Төрөппүттэрэ сөбүлэһэн, Семен Сьюльскай сэригэ хорсундук сылдыарыгар уонна тыыннаах эргиллэн кэлэригэр албаан ыыппытара.

Биһиги Семен Иванович Сьюльскай туһунан урут да истэр-билэр этибит. 1978 сыллаахха кини суолунан айаннаан, Күһүүртэн Эдьигээннэ диэри 600 км хайыһарынан кэлбиһпит. Билигин бу сырыбыт ити айаны салҕааһын курдук буолла. Былааннаабыппыт курдук, муус устар 6 күнүгэр Ньурбаҕа тийиэхпит. Бу сылдыарбытын тухары биһигини бары сылаастык-иһирэхтик көрсөллөр. Биллэн турар, айаммытыгар ыарахаттар бааллара, ол эрэри биһиги барытын тулуйдубут. Графиктан хаалсыбакка барарбытыгар биһиэхэ спонсорбыт «Анаабыр алмаастара» биэрбит вахтовка массыннэра көмөлөһөр. Маннык ыраах айанга сүүрүнэ – былаан быһыытынан бары уонна графигы тутуһуу буолар.

Биһиги бөлөхпүт дьоно бары айылҕа оҕолоро диэхпин баҕарабын. Бары уопуттаах хайыһардыттар. Иван Романович Жирков - Күһүүр оскуолатын үрдүк категориялаах физкултуруаҕа учуутала, "Учууталлар учууталлара". Кини хайыһарынан ыраах айанна бу 29-с сырыта буолар. Виталий Федотович Жирков - Афганистан сэритин кыттыылааҕа, технология учуутала, ыраах айаннарга 10-тан тахсата сырытта. Константин Константинович Сыромятников 1 категориялаах физкултуруа учуутала. Кини аҕата 10-с кылааска үөрэнэ сылдьан хайыһарынан 420 км Күһүүртэн Тиксийгэ диэри айаммытыгар кыттыбыта. Онно 10-ус кылаас 10 оҕотун иккиэ буолан салайан илдьэ сылдыбыппыт. Ол хайыһарынан хаампыппыт быйыл 45 сыла буолар. Эмиэ биһир кэрэхсэбиллээх даата. Ол сылдыбыт сирбит диэки сэри кэмигэр Чурапчыттан күүс өттүнэн көһөрүллүбүт дьон уонна репрессияҕа кэлбит дьон олон үлэлэбиттэрэ, балыктаабыттар.

Василий Васильевич Павлов – булчут-балыксыт, «Чекуровка» общинаҕа үлэлиир. Мэлдьи дьарыктанар, уһулччу ыраах айанна сылдыарынан «Гиннес рекордун кинигэтигэр» 2004 сыла киһирэн турар. Василий Павлов аҕатын кытта ыраах айанна барытыгар 1974 сылтан ыла сылдыабыт. Самай эдэрбит «Дохсун» физкултурунай-чэбдигирдэр киин тренера, табаһыт, балыксыт Семен Айалович Корякин 22 саастаах. Бөлөхпүт биһир туттаах киһитинэн үрдүк категориялаах физкултуруа учуутала

(Бүтүүтүн 7 стр. көр).

Б.д. кулун тутар 30 күнүгэр СӨ норуодунай суруйааччыта Е.П. Неймохов төрөөбүтэ 70 сыла киэнник бэлиэтэннэ.

1968 сыллаахха атырдьах ыйын бүтэник күннэригэр биһиги инники дьылбабытын түстүүр кэрэ күннэр буолбуттара. СГУ саха салаатыгар биирдии миэстэбэ сэтгэли буолан туттарсан, улахан куонкуруу ааһан, 25 буолан устудьун аатын сүгэр үрдүк чизэскэ тиксибиһит. Биһиги салаабытыгар маннайгы улахан куонкурус быһыылааба.

Кэлин билбиһит: ол сыл биһигини кытта билигин Саха сиригэр биллэр-көстөр улахан ааттаах-суоллаах дьон – СӨ норуодунай суруйааччыта, СӨ духуобунаска академиятын академига В. Е. Васильев-Харысхал, СӨ үтүөлөөх артыыһа, СӨ суруйааччыларын сойууһун чилиэнэ, билим хандьытаата С. Н. Сивцев-Доллу, ХИФУ ХИНТуоКИ бэрэпиэссэрдэрэ С. К. Колодезников, Е. М. Поликарпова – туттарсан баран, куонкурууска хапсыбакка хаалбыттар. Бэрдин бэртэр, кэлин хатыһан туран, саха салаатыгар, атын да үөрэххэ үөрэнэн, биллэр-көстөр үтүө үлэһит буолбуттара. Онон чулууттан чулуулар, үрдүк үөрэх аанын аһан инникигэ эрэллээх, сырдык ыраалаах, билии-көрүү киэн далайыгар эрдэхтик кирибиһит.

Күһүнү практиканы улуустарга баран, алтынны ый бастакы күнүгэр биэс сыл үөрэниэхтээх дьибитигэр, Ярославскай уулуссаба турар уруккута пединститут дьибитигэр, эмиз да долгуйа, эмиз да салла саны-саны кирибиһит. Онон аан маннай бастакы куурустар иккис этээскэ ханас кынакка баар аудиторияба түмсүбүһүт. Биһиги бэлэмнэни куурууска үөрэммиттэр уонна практиканы Үөһээ Бүлүүгэ барбыттар бэйэ-бэйэбитин билсэрбит. Итинэн бэлэмнэни куурууска сылдыбыттар Намтан Катя Петрова, Үөһээ Бүлүүттэн Рая Былбанаева бааллара. Уоннаабыларын кытта сана билсибиһит. Кураатарынан дассыан Г. Р. Кардашевскай анаммыт этэ. Кини хара маннайгыттан куораты билсириннэрини тэрийбитэ.

Георгий Романович хас биирдии бэлиэ дьибэ, онно ханнык биллэр дьон олобуттарынан туһунан иһиттэр истэ турдох курдук сэргэхтик кэпсиэрэ.

СӨ норуодунай суруйааччыта Е. П. Неймохов **ДОБОРБУТ ЕГОР НЕЙМОХОВ**

Айахпытын атан туран истэрбит. Улам бодоруһан, билсэн барбыппыт. Кураатарбыт биир дойдулааба барыбытыттан аҕабыт Николай Семенов, училищеба үөрэммит буолан, экскурсияба мээһэ сылдыбат этэ да, туох эрэ дьибэлээҕи санаран күллэртиэрэ. Оттон Гоша Неймохов, инники кириэн туран, барытын олус болҕомтолоохтук истэрэ, хайаан да ыйтыгылаах буолара. Гошалы эдэр, сэргэх, өйдөөх оҕолор бааллара: Егор Винокуров, Рая Захарова, Роза Семенова, Слава Окороков, Лиза Халанникова.

Салалтаны талыы буолбутугар, туох да мөккүөрэ суох, кириин эксээмэннэри туйгунук туттарбыттары талбыппыт: ыстаарыһанан – Ганя Филипповы, комсорунан – Гоша Неймоховы. Куурус профоргунан Федя Васильевы мэктиэлээбиһит. Кинилэр куурус түмсүүлээх, биер сомоҕо буоларыгар хара маннайгыттан үлэлэһэн барбыттара. Ордук Гоша, төһө да эдэрбит буоллар, оскуола ыскаамыйатыттан кэллэр, билиитинэн-көрүүтүнэн, эрудициятынэн, үөрэбэр үчүгэйинэн, тэрийэр уонна салайар дьобурунан барыбытын да бэйэтин тула түмүтэ. Кинилин алтыһар, бодоруһар, кэпсэтэр дуоһуйууну үөскэтэрэ. Билсиһи биэчэрин көрдөөхтүк-нардаахтык тэрийбитэ. Биэс, уон, сүүрбэ, отут сылынан, онтон да атын кэмгэ ким туох буолуохтааҕын, ыйга, сулуустарга тийэх туох диэн кэпсиэхтээҕин бэйэтэ онорбут ыйтыгыларынан олус сэргэхтик ыппыта. Иллээх, эйэлээх, үөрэххэ дьулуурдаах, олоххо эппиэтинэстээх буоларбытыгар маннайгы хардылар оноһуллубуттара.

Биллэн турар, барыта эриэ-дэхси буолбатах этэ. Икки уопсайтан маган эрдэммиһит. Ыксаан оччотооҕу «Эдэр коммунист» хаһыакка «Маннай дьибэтэ булун» диэн ыстатыйа суруйан таһаартарбыппыт. Айдаан буолан, үрдүкү куурус уолаттарыгар бэһис киһинэн кыбыллан кирибиһит. Хохум уолаттарын кытта тапсымаары гыммыппар Гоша бэйэтин хохугар көһөрөн киллэрбитэ. Онон ыла уу тэстибэт добордуу буолбуппут. Мэлдьи биригэ сылдыарбыт, биригэ библиотекаба олооробут. Оччолорго түһүнү кулууп, дискотека диэн өйдөбүл суоҕа. Бырааһынныктарга үөрэнэр куорпустарбытыгар, фойеба үнүү буолара да, онно сылдыбат этибит. Маннайгы куурууска икки-хас оҕо кэргэннэн, үөрэхтэрин кыайбакка барбыттар, кэтэх үөрэххэ көспүттэрэ, ол онугар Сэмэн Попов, Елисей Иевлев кэтэхтэн искэ үөрэнэн кэлбиттэрэ. Кинилэр көхтөрүнэн, үөрэххэ тардыстыларынан биһигиттэн итэбэһэ суох этилэр. Бары да үөрэх туһа диэн, сарсынны сарданалаах күнү өйбүтүгэр онорон көрөрбүт.

Устудьун сылларыгар Гоша киһи

быһытынан киэн эйгэлээбэ, элбэх добордооҕо, атастааба. Үгүс спортсменнары, ырааһыттары, суруналыыстары, суруйар дьарыктаахтары кытта билсэрэ. Элбэҕи билбит-көрбүт буолан дьону кытта дөбөнүк бодоруһара, бэйэ киһитэ буолан хаалара. Арыт Николай Озеровты, арыт Расул Гамзатовты, арыт Омар Хайямны уо. д. а. санаран-инэрэн кириэн барааччы. Устудьун олобуттан көрдөөбү, ооньуулаабы, суолталаабы бэлиэти көрө охсон кэпсээн сэргэхситэр буолара. Дирин долоҕойдоох буолан, табаарыстара Сэмэн Попов, Баһылай Босиков хохонноруттан элбэхтик өйүттэн ааба, кинилэри олоххо чугаһатара.

Гоша куурус кута-сүрэ, туллар туттааба, бары сананы олоххо киллэрээчи, кууруу түмээчи этэ. Бары тутуспутунан кэриэтэ үөрэхпитин бүтэрбиһит уонна талбыт идэбитинэн үлэлэтибит, сорохтор өссө да айа-тута, саха тыла, литэрэтиирэтэ, фольклора сайдарын, туругуларын туһугар үлэли сылдыабыт.

Оттон биһиги куурустан СӨ икки норуодунай суруйааччыта – Е.П. Неймохов уонна С.А.Попов-Тумат үүнэн-сайдан тахсыбыттарын киһи барыта билэр. Гоша Неймохов устудьунуур сылларыгар «Сэргэлээх уоттарыгар» Тумат курдук үлүһүйэн дьарыктамматаба эрээри, литэрэтиирэ бопуруустарыгар дирин билиилээбэ, тугу эмит кэпсиэр, ырытар буоллабына саха да, нуучча да литэрэтиирэтигэр тэнинэн тирэнэрэ. Билигин бэрэпиэссэр, оччолорго нуучча салаатын устудьуона Л.Л. Габышева биһиэхэ, литэрэтиирэ туһунан кэпсэтээри, сааскы нуһаран киһэлэргэ кэлэрэ уонна Гошаны кытта тэннэ Ахматова, Есенин, Цветаева тустарынан кэпсэтэллэрэ, хохон бөбөтүн ааҕаллара. Онон оччотооҕу эстэрээдэ сулустарын, ордук Муслим Магомаев ырыаларын барытын билэринэн сөхтөрөрө. Саха эстэрээтин бастакы сулустара Юрий Платонов, Н. Трапезникова ырыаларын билбэхтэһэрэ. Кини хаһан ол ырыалары үөрэппитин уонна ыллырын сөбө саныырбыт.

«Эдэр коммунистка» үлэлиир сылларыгар маннай ыччаттар истин иэйиилэрин, спорка дьулуурдарын (П. Пинигин, Р. Дмитриев, В. Андросов, Н. Санников, И. Горохов, Д. Эверстов уо.д.а.) уонна сахаба киэнник биллибит ырааһыттарыт (А.Е. Ильина, А.М. Алексеев, В.Т. Андросов) тустарынан уочаркалара болҕомтону тардыбыттар. Онон суруйар талаана арыллыбыта. Ол иһин бастакы бөдөн айымныылара «Хапсыһы» (тустуктар тустарынан), «Көтүү» (артыыстар тустарынан) аабааччы биһирэбилин тутта ылбытара.

Егор Петрович билиминэн дьарыктанар улахан кыахтаах этэ. Дьупулуом үлэтин дассыан Г. Г.

төрөөбүтэ 70 сылыгар

ТУҢУНАН АҤАБАСҤЫК

Окорокковка чабылхайдык суруйбута. Олонхону да кэрэхсиирэ. Г. Г. Колесовы кытта көрсүһүүгэ олонхо уонна олонхонуттар тустарынан чабылхай этини онорбутун дассыан Д. С. Макаров хаһыакка хайбаан турар. ТЛИГэ социология салаатыгар билим үлэһитинэн тахсыылаахтык үлэлээн испитэ. Салаа сэбиэдиссэйэ И. А. Аргунов Новосибирскайга анал миэстэ ылан аспирантураба ыытаары гиммытыгар облитка үлэли сылдьан Д. Дыдаев кинигэтин таһаартарбыт аһыгытын-харатын аахсан, бэлиитикэ өтүнэн эрэлэ суох дин ааттаан үнсүү гүһэрбиттэрэ. Онон кини онугар кэлини нуучча кыһа баран үөрэммит. Отгон Егор Петрович, куһаҥан үчүгэйэ суох буолбат диэбиккэ дылы, ТЛИГтэн уурайан, суруналыыстыканын уонна айар үлэнэн күүскэ дьарыктаммыта. Саха биир талааннаах бөдөн суруйааччыта буола үүммүтэ.

Биһиги түмсүүлээх, таһаарылаах үлэһит буоларбытыгар үөрэппит дьоммут уонна бөлөхпүт басчытара, туох ханнык иннинэ Гоша Неймохов, ураты ороуллаахтар.

Үөрэтээччилэрбит, саха чулуу дьоно: кафедра сэбиэдиссэйэ Н.Д. Дьячковскай, М.А. Черосов, В.Н. Протодьяконов, А.К.Сивцев, Эрчимэн, Г.Г. Окороков – бэйэлэрэ үөрэтэр хайысхаларын таһынан, оччотообуга ааттара ааттаммат саха саарыннарын В.В. Никифоров-Күлүмнүүр, Г.В. Ксенофонов, Алтан Сарын, В.Н. Леонтьев уо.д.а. тустарынан ааннарын хатанан туран кэпсииллэрэ, айымньыларын аабаллара. Г.Р. Кардашевскай Иван Арбита «Долгуннар» бэйизмэтин өйүгүн ааҥан сөхтөрөрө. Кинилэр кичэмэллээн кэпсииллэрэ биһиги өйбүтүгэр-санаабытыгар диригинник инмитэ. Литэрэтиирэ туһунан бүтэн бизрбэт, үөһэттэн соннонор мөккүрдэр аҕыйах ахсааннаах саха омугу икки аҕы

хайыталларын өйдөөбүппүт. Оноуоха сөп түбэһээччилэр урут да, билигин да бааллар дээрбит.

Биридэ Сана дьылы ыал дьэитигэр кууруспунт түөрт уола – Сэмэн Тумат, Гоша Неймохов уонна биһиги икки – буолан ылбыппыт. Онон омур түмсүүтүн хайытар бөлөхтөһүү содулун туһунан үгүһү кэспэппиппит. Бэйэбит ону үөскэппэт туһугар туруулаһахпыт уонна биһиги хайа да мөккүөргэ хаһан да бэйэ-бэйэбитин түсүһэн биэримиз, мэлдьи өйөһүөх буолан андаһайсыбыппыт, илии тутуспуппунт. Ону табаарыспыт, үөлээннээхпит Сэмэн Тумат өйдүүр буолуохтаах. Ол кэспэтиини саҕалааччы, көбүлээччи Гоша Неймохов этэ. Тумат да туора турбатаҕа.

Табаарыспыт ол мэкитэ тылын кэспэккэ сылдьан анараа дойдуга бараахтаабыта. **Кини СӨ суруйааччыларын сойууһун салайар кэмигэр суруйааччы икки сойууһун холбуур, биир сомоҕо ғынар улахан баҕалааҕа. Ол туһугар Арассыыйа суруйааччыларын сойууһун оччотообу салайааччытыгар В.Н. Ганичевка, оччотообу СӨ президентэ Е.А. Борисовка, атыттарга да суруйталаабыта. Кинилэр эппиэттэрэ ылбат-бизрбэт ыккардынан этэ. Онтон санаата хараастара.**

Ол туһа дин СӨ духуобунаска академиятыгар талы буолбутугар кириээн көрбүтэ да эмиз куомуннаһы, туоратыһы содулугар талыллыбатаҕа. Биһигэ олус хараастан туран, духуобунаһы өрө тутуохтаах дьон сирэй-хараба суох быһыланан аһарбатылар дин эрийэ сылдьыбыта.

Сотору буолаат Егор Петрович сүрүбэ эмискэ тохтоон олохтон туораабыта. Биһиги доҕорбутун сүтэрбит кыһыбытыгар СӨ духуобунаска академията бөлөхтөһүү туһугар эрэ үлэлиир дуу дии санаабыппыт. Санаан

көрдөххө, урукку өттүгэр норуоттарын духуобунаһа сайдарын туһугар үлэлээбит Л.А. Афанасьев-Тэрис, В. А. Кондаков, К.Д. Уткин, билигин олонхо үйэтиирин туһугар хара нүүра суох үлэли сылдьар А. Е. Захарова, Г.С.Попова-Санаайа академик буолбуттара буоллар, норуот өйдүө этэ буолаба. Хомойуох иһин, биһигэ барыта таннары. Биһиги, биригэ үөрэммиттэрэ, Гошабыт итинник туоратыыга оҕустаран суорума суолламмытыттан улаханник хомойбут, хараастабыт.

Кинини өрүү санаыбыт, суохтуубут. Биһиги эрэ буолуо дуо, кинини ааҕааччылар суохтуулар. Айымньылар, хаста да табыстыннар, аҕыга хамабатык бараллар. Кэргэнэ Мария Петровна көмөтүнэн «Саха сирич чулуу дьон» сиэрийэбэ ахты кинигэтин таһаарбыһытын көрүүх бэтэрэ өттүгэр атыыласпыттара. Онон «Бичик» иккиһин таһааран турар. Кини аатын үйэтитиигэ бырабытталыстыба дьаһаллара олоххо кириэллэр. Дойдугар Е.П. Неймоховка аналлаах литэрэтиирэ түмэлэ аһынна, үөрэммит оскуолата кини аатын сүгэр, анал ааҕылар, кэмпириэнсийэлэр тэриллэллэр.

Бу соторутааҕыта мэнэ-алданнар Санкт-Петербурга Неймохов ааҕыларын тэрийдилэр, Ытык Ильменнэ Егор Петрович саха буйуннарыгар анаан туруортарбыт обелиһын санардар үлэни ыттылар. Аны төрөөбүтэ 70 сыла туоларынан дойдутугар анабыл ыһах тэрийэн ыһтар санаалаахтар.

Биһиги куурус кута-сүрэ буолбут Егор Неймохов аата ааттана, айымньылар ааҕылла, киинэлэрэ көрдөрүллэ сылдьалларыттан дьобуннаахтык киэн туттабыт, биһиги өйбүтүгэр, санаабытыгар кини өрүү тыыннаах.

**Г.Г. ФИЛИППОВ,
ХИФУ ХИНТуоКИ бэрэпиэссэрэ,**

**В.В. ИЛЛАРИОНОВ,
ХИФУ ХИНТуоКИ бэрэпиэссэрэ.**

В Ил Тумэне

Спикер Ил Тумэна Петр Гоголев поручил сократить расходы

По поручению спикера Ил Тумэна Петра Гоголева предложение об уменьшении бюджетных ассигнований в рамках сметы Государственного Собрания (Ил Тумэн) на 2020 год направлено в Министерство финансов Республики Саха (Якутия).

Государственное Собрание (Ил Тумэн) Республики Саха (Якутия) сокращает закупки ряда товаров и услуг, запланированных в 2020 году, на общую сумму 6 млн. рублей. Речь идет о поставках компьютерной и оргтехники, выполнении ряда ремонтных работ и т.д.

Всвобожденные средства пойдут на финансирование мер по борьбе с распространением коронавирусной инфекции (COVID-19) и ее негативными последствиями, а также мер по поддержке отдельных отраслей и категорий граждан.

Напомним, в целом смета расходов парламента Якутии на 2020 год при принятии государственного бюджета республики в прошлом году была уменьшена по сравнению с 2019 годом на 70 млн. рублей или на 16%.

Пресс-служба Ил Тумэна.

ПРОГРАММА ПЕРЕДАЧ

ПОНЕДЕЛЬНИК 13/04

07:00 — В эфире радио Тэтэм 6+
 09:00 - Зарядка 12+
 09:15 — Город женщин 12+
 10:15 - Фиксики 6+
 10:30 - Мультфильмы 6+
 10:45 - Караоке-театр 12+
 11:00 - Брифинг 12+
 11:15 — Живой звук 12+
 12:00 - Новости 12+
 12:15 - Кыайы-75 12+
 12:30 - "Аспыт аспаат амтана" телесериал 12+
 13:00 - Бай 12+
 13:30 - Саха Сирэ-Якутия 12+
 13:45 - Актуальное интервью/Репортаж
 14:00 - Телеурок для Математика
 14:15 - Телеурок для Русский язык
 14:30 - Телеурок для Математика
 14:45 - Телеурок для Русский язык
 15:00 - Новости 12+
 15:15 - Телеурок для Литература
 15:30 - Телеурок для. Обществознание
 15:45 - Телеурок для Обществознание
 16:00 - Телеурок для Русский язык
 16:15 - "Институт строить молодым..." Е.Н.Андреев 12+
 17:45 - Караоке-театр 12+
 18:00 - Новости 12+
 18:15 - Аал-луук мас 12+
 19:00 - "Якутия" информационная программа 12+
 19:15 - Талбан 12+
 20:00 - "Аспыт аспаат амтана" телесериал 12+
 20:30 - "Саха Сирэ" информационная программа 12+
 20:45 - Бай 12+
 21:15 — Художественный фильм. Мой убийца 12+
 23:00 - Новости 12+
 23:15 - Кэнсиэр 12+
 00:00 - Новости 12+
 00:15 — Живой звук 12+
 01:00 - "Аспыт аспаат амтана" телесериал 12+
 01:30 — Сила духа 12+
 02:15 - Эл нитэ 12+
 03:00 - Хранители времени 12+
 03:30 - Талбан 12+
 04:15 - Документальные фильмы с субтитрами 12+

ВТОРНИК 14/04

06:00 — Художественный фильм
 07:00 — В эфире радио Тэтэм 6+
 09:00 - Зарядка 12+
 09:15 - Асчыттар 12+
 10:15 - Фиксики 6+
 10:30 - Мультфильмы 6+
 10:45 - Караоке-театр 12+
 11:00 - Брифинг 12+
 11:15 - Талбан 12+
 12:00 - Новости 12+
 12:15 - Кыайы-75 12+
 12:30 - "Аспыт аспаат амтана" телесериал 12+
 13:00 - Бай 12+
 13:30 - Саха Сирэ-Якутия 12+
 13:45 - Актуальное интервью/Репортаж
 14:00 - Телеурок для Математика
 14:15 - Телеурок для Русский язык
 14:30 - Телеурок для Математика
 14:45 - Телеурок для Русский язык
 15:00 - Новости 12+
 15:15 - Телеурок для Литература

15:30 - Телеурок для Обществознание
 15:45 - Телеурок для Обществознание
 16:00 - Телеурок для Русский язык
 16:15 — Художественный фильм
 18:00 - Новости 12+
 18:15 - Лекториум 12+
 19:00 - "Якутия" информационная программа 12+
 19:15 - Талбан 12+
 20:00 - "Аспыт аспаат амтана" телесериал 12+
 20:30 - "Саха Сирэ" информационная программа 12+
 20:45 - Бай 12+
 21:15 — Художественный фильм
 23:00 - Новости 12+
 23:15 - Кэнсиэр 12+
 00:00 - Техническая профилактика

СРЕДА 15/04

06:00 - Техническая профилактика
 12:00 - Новости 12+
 12:15 - Кыайы-75 12+
 12:30 - "Аспыт аспаат амтана" телесериал 12+
 13:00 - Бай 12+
 13:30 - Саха Сирэ-Якутия 12+
 13:45 - Актуальное интервью/Репортаж
 14:00 - Телеурок для Математика
 14:15 - Телеурок для Русский язык
 14:30 - Телеурок для Математика
 14:45 - Телеурок для Русский язык
 15:00 - Новости 12+
 15:15 - Телеурок для Литература
 15:30 - Телеурок для Обществознание
 15:45 - Телеурок для Обществознание
 16:00 - Телеурок для Русский язык
 16:15 - Сахалы киинэтэ көрүүбүт
 18:00 - Новости 12+
 18:15 - Эл нитэ 12+
 19:00 - "Якутия" информационная программа 12+
 19:15 - Талбан 12+
 20:00 - "Аспыт аспаат амтана" телесериал 12+
 20:30 - "Саха Сирэ" информационная программа 12+
 20:45 - Бай 12+
 21:15 — Художественный фильм. Герои. Битва за кубок 12+
 23:00 - Новости 12+
 23:15 - Кэнсиэр 12+
 00:00 - Новости 12+
 00:15 — Живой звук 12+
 01:00 - "Аспыт аспаат амтана" телесериал 12+
 01:30 — Сила духа 12+
 02:00 - Аал-луук мас 12+
 02:45 - Кыайы-75 12+
 03:00 - Хранители времени 12+
 03:30 - Талбан 12+

ЧЕТВЕРГ 16/04

06:00 — Художественный фильм
 07:00 — В эфире радио Тэтэм 6+
 09:00 - Зарядка 12+
 09:15 - Готовим вкусно 12+
 10:15 - Фиксики 6+
 10:30 - Мультфильмы 6+
 10:45 - Караоке-театр 12+
 11:00 - Брифинг 12+
 11:15 - Талбан 12+
 12:00 - Новости 12+
 12:15 - Кыайы-75 12+
 12:30 - "Аспыт аспаат амтана" телесериал 12+
 13:00 - Бай 12+
 13:30 - Саха Сирэ-Якутия 12+

13:45 - Актуальное интервью/Репортаж
 14:00 - Телеурок для Математика 6+
 14:15 - Телеурок для. Русский язык 6+
 14:30 - Телеурок для Математика 6+
 14:45 - Телеурок для Русский язык 6+
 15:00 - Новости 12+
 15:15 - Телеурок для Литература 6+
 15:30 - Телеурок для. Обществознание
 15:45 - Телеурок для Обществознание
 16:00 - Телеурок для Русский язык
 16:15 - Сахалы киинэтэ көрүүбүт
 18:00 - Новости 12+
 18:15 - Охота и рыбалка в Якутии
 18:45 - Дойдум дьоно 12+
 19:00 - "Якутия" информационная программа 12+
 19:15 - Талбан 12+
 20:00 - "Аспыт аспаат амтана" телесериал 12+
 20:30 - "Саха Сирэ" информационная программа 12+
 20:45 - Бай 12+
 21:15 — Художественный фильм. Лотерея 12+
 23:00 - Новости 12+
 23:15 - Кэнсиэр 12+
 00:00 - Новости 12+
 00:15 — Живой звук 12+
 01:00 - "Аспыт аспаат амтана" телесериал 12+
 01:30 — Сила духа 12+
 02:00 - Охота и рыбалка в Якутии
 02:30 - Дойдум дьоно 12+
 02:45 - Кыайы-75 12+
 03:00 - Хранители времени 12+
 03:30 - Талбан 12+

ПЯТНИЦА 17/04

06:00 — Художественный фильм
 07:00 — В эфире радио Тэтэм 6+
 09:00 - Зарядка 12+
 09:15 — Город женщин 12+
 10:15 - Фиксики 6+
 10:30 - Мультфильмы 6+
 10:45 - Караоке-театр 12+
 11:00 - Брифинг 12+
 11:15 - Талбан 12+
 12:00 - Новости 12+
 12:15 - Кыайы-75 12+
 12:30 - "Аспыт аспаат амтана" телесериал 12+
 13:00 - Бай 12+
 13:30 - Саха Сирэ-Якутия 12+
 13:45 - Актуальное интервью/Репортаж
 14:00 - Телеурок для Математика 6+
 14:15 - Телеурок для Русский язык 6+
 14:30 - Телеурок для Математика 6+
 14:45 - Телеурок для Русский язык 6+
 15:00 - Новости 12+
 15:15 - Телеурок для Литература 6+
 15:30 - Телеурок для Обществознание
 15:45 - Телеурок для Обществознание 6+
 16:00 - Телеурок для Русский язык 6+
 16:15 — Художественный фильм 12+
 18:00 - Новости 12+
 18:15 - Тьа ыччата 12+
 19:00 - "Якутия" информационная программа 12+
 19:15 - Талбан 12+
 20:00 - "Аспыт аспаат амтана" телесериал 12+
 20:30 - "Саха Сирэ" информационная программа 12+
 20:45 - Бай 12+
 21:15 - Сахалы киинэтэ көрүүбүт. Быара суохтар 12+
 23:00 - Новости 12+

23:15 - Кэнсиэр 12+
 00:00 - Новости 12+
 00:15 — Хранители времени 12+
 00:45 — Клипмейкер 12+
 01:00 - "Аспыт аспаат амтана" телесериал 12+
 01:30 — Сила духа 12+
 02:00 - Полярная звезда 6+
 02:45 - Кыайы-75 12+
 03:00 - Хранители времени 12+
 03:30 - Талбан 12+
 04:15 - Документальные фильмы с субтитрами 12+

СУББОТА 18/04

06:00 - Геван 12+
 06:30 - Дойдум дьоно 12+
 06:45 - Репортаж 12+
 07:00 - Хранители времени 12+
 07:30 — О религии народа саха
 08:00 — Посидим, поговорим 6+
 09:00 - Зарядка 12+
 09:15 - Канал поздравлений 6+
 09:45 — Клипмейкер 12+
 10:00 — Художественный фильм
 12:00 - Новости 12+
 12:15 - Художественный фильм 12+
 13:30 - Новости 12+
 13:45 — Канал поздравлений 6+
 14:15 - Художественный фильм 12+
 18:00 - Новости 12+
 18:15 - Дом мечты 12+
 18:45 — Клипмейкер 6+
 19:00 - Спектакль 12+
 20:30 - Кэнсиэр 6+
 22:00 - Клевая рыбалка 12+
 00:00 - Новости 12+
 00:15 — Живой звук 12+
 01:00 - Охота и рыбалка в Якутии 12+
 01:30 - Клевая рыбалка 12+
 02:00 - Аал-луук мас 12+
 02:45 - Кыайы-75 12+
 03:00 - Хранители времени 12+
 03:30 - Золотой фонд ТВ 12+

ВОСКРЕСЕНЬЕ 19/04

06:00 - Геван 12+
 06:30 - Дойдум дьоно 12+
 06:45 - Репортаж 12+
 07:00 - Простые истины 12+
 07:30 - Хотугу сулус 6+
 08:00 — Посидим, поговорим 6+
 09:00 - Зарядка 12+
 09:15 — Канал поздравлений 6+
 09:45 - Караоке-театр 12+
 10:00 - Художественный фильм 12+
 12:00 - Новости 12+
 12:15 - Дом мечты 12+
 12:45 - Телесериал 12+
 13:30 - Новости 12+
 13:45 — Канал поздравлений 6+
 14:15 - Художественный фильм 12+
 15:00 - Новости 12+
 15:15 - Художественный фильм 12+
 16:00 - Новости 12+
 16:15 - Художественный фильм 12+
 18:00 - Новости 12+
 18:15 - Моя Якутия 12+
 18:45 - Спектакль 12+
 20:30 - Кэнсиэр 6+
 22:00 - Клевая рыбалка 12+
 00:00 - Новости 12+
 00:15 — Живой звук 12+
 01:00 - Моя Якутия 12+
 01:30 - Клевая рыбалка 12+
 02:00 - Лекториум 12+
 02:45 - Кыайы-75 12+
 03:00 - Хранители времени 12+
 05:00 - Художественный фильм 6+

«Күһүүр–Ньурба» хайыһар десана Ньурбажа түмүктэннэ

(Бүтүүтэ. Иннин 3 стр. көр).

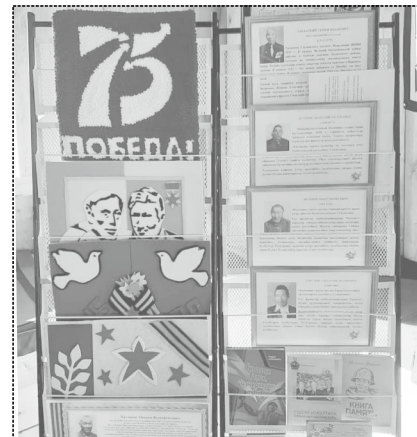
Людмила Владимировна Горнакова буолар. Урут да, кэнники да айаммытыгар хайаан да кыргыттары илдьэ сылдыааччыбыт. Тоҕо диэтэххэ, анардас уолаттар эрэ буолара сагаммат курдук. Манньык ыраах айаннар кыргыттары иитэргэ эмиэ улахан туһалаахтар. Людмила Горнакова эбэтэ 1973 с. биһигини кытта Тиксиигэ бастакы хайыһарынан айаммытыгар барсан турар. Онон бу айаммыт үгэһэ өр сыллар тухары хардарыта сибээстээх. Уолаттар ыраах айанна барбатахтарына, сыл айыы 200-300 км оҕолору эрчийэн хайыһарынан хаамаллар. Бу курдук экстремальной хайыһардааһын биһиэхэ, Күһүүр бөһүөлгэр, 1970-ус сыллартан сабаланаан, бу кэмнэ диэри салҕанан бара турар.

Иккис бөлөх туһунан истибиккит буолуо: кулун тутар 14 күнүттэн Дьокуускайтан Верхоянскыйынан Тиксиигэ баран иһэр. Кинилэри Самуилов Валерий Васильевич диэн экстремальной хайыһарга уопуттаах киһи салайар. Кинилэр эмиэ ылыммыт былааннарын толоруохтара, Тиксиигэ фиништиэхтэрэ диэн эрэнэбин. Быйыл Булун оройуона ахсынньы 10 күнүгэр тэриллибитэ 90 сылын туолар. Бу айаммытын Улуу Кыайыы 75 сылыгар уонна Булун оройуонун 90 сылыгар аныыбыт."

Хоту дойдуга 7 хоһуун дьонун айана биһиги аҕаларбыт уонна эһэлэрбит бойобуой уонна үлэбэ хорсун

быһылыларыгар, кинилэр тулуурдарыгар, эр санааларыгар уонна Ийэ дойдуга бэриниилээх буолууларыгар сүгүрүйүү бэлиэтинэн буоларын, биһиги норуоппут духуобунай күүһүн уонна өр сылларга дьон-норуот ураты киэн туттуутун бэлиэтинэн буоларын өрөспүүбүлүкэтэҕи тэрийэр кэмितिэт бэрэссэдээтэлэ Александр Жирков бэлиэтиир.

Эбии ыспыраапка: Дьокуускайдааҕы байыаннай оскуола урукку курсана Семен Сьюльскай Ньурбаттан Хотугулуу-Арҕаангы фронтга ытыгыллыбыта. Ржев, Старая Русса уонна Великие Луки анныгар сэриилэспитэ. Курскай тоҕойго ыараханник бааһыран билиэнгэ түбэспитэ. Сотору кэминэн күрөөн бартыһааннарга холбоһон, Украинажа «Буревестник» партизанскай этэрээт састаабыгар сэриилэспитэ. Этэрээт Кыһыл аармыйага холбоспутун кэнниттэн Семен Сьюльскай Украинаттан Прагажа диэри сэриилэһэн тийбитэ. Бойобуой уорданнарынан уонна мэтээллэринэн наҕараадалааммыта. Сэрии кэнниттэн дойдутугар төннөн Ньурбажа «Осоавиахим» салайааччытынан үлэлээбитэ. 1949 сыл күһүнүгэр Каховскай ГЭС-ин и Новай Каховканы тутууга үлэли барбыта. Олоһун тиһэх сылларын Днепротровскай уобалас Желтые Воды куоратыгар олорбута. Желтые Воды куорат бочуоттаах олохтооҕо. Украина кыһын күргэн ылан 2 оҕону төрөтөн атахтарыгар туруорбуттара. Семен Иванович ыччаты байыаннай-патриотическай иитиигэ

көхтөөхтүк кытара. «Буревестник» партизанскай этэрээт байыастарын туһунан бэрт элбэх матырыяалы муспуга, Савранскай партизанскай оройуон туһунан каарта-схеманы онорбута. Украина партизанскай хамсааһынын музейыгар анаан 181 хаартыскалаах стэндэни онорон биэрбитэ. Бэйэтин ахтылырын туһунан кинигэ рукопиһын бэлэмнээбитэ эрээри, хомойуох иһин, тыыннааҕар кыайан бэчээттэппэтэҕэ. Киэн туттар биир дойдулаахпыт модун сүрээҕэ 1975 сыллаах тэппэт буолбута.

Геннадий АНТОНОВ.

Ньурба.

К СВЕДЕНИЮ НАСЕЛЕНИЯ!

В целях защиты граждан от распространения новой коронавирусной инфекции (COVID-19) с 6 по 30 апреля 2020 года и до особого распоряжения, в Управлениях ПФР и прием граждан проводится строго по предварительной записи. Выдача справки и выписки из индивидуального лицевого счета в Управлении не производится.

Через «Личный кабинет» на сайте www.pfrf.ru не выходя из дома имеется возможность получить указанные документы:

Шаг 1

Зарегистрируйтесь на портале государственных услуг в любом удобном для Вас «Центре обслуживания пользователей» по адресу <https://esia.gosuslugi.ru/public/ra/>, или удаленно через мобильный

Например

Индивидуальный
лицевой счет:

Заказать справку (выписку):

- о состоянии индивидуального лицевого счёта новое

Шаг 2

Все операции и результаты отражаются в истории обращений «Личного кабинета»:

Обращение	Тип обращения	Состояние	Документы
от 7 апреля 2020 г. № 21-05-20-0004021663	Сведения о состоянии ИЛС	Завершено успешно Подробнее	Справка Справка в формате XМ
от 7 апреля 2020 г. № 22-05-20-0000578030	Справка о размере пенсии и иных социальных выплат	Завершено успешно Подробнее	Справка в формате PDF Справка в формате XМ

Шаг 3

Для предъявления документа, находящегося в разделе истории обращений, не распечатываете, а направляете из «Личного кабинета» на электронный адрес по месту требования.

банк (Если вы являетесь клиентом одного из банков – Сбербанк, Тинькофф или Почта Банк - то можете создать учетную запись на Госуслугах в веб-версиях интернет-банков или мобильных приложениях. После проверки данных вы сразу получите подтвержденную учетную запись без посещения отделения банка или Центра обслуживания)

Шаг 2

Используя подтвержденную учетную запись портала государственных услуг логин и пароль, зайти в «Личный кабинет» на сайте www.pfrf.ru:

Шаг 3

в «Личный кабинет» на сайте www.pfrf.ru, выбрать нужную услугу из вкладок.

Заказать справку (выписку):

Пенсии:

- о назначенных пенсиях и социальных выплатах (на дату) обновлен

По всем вопросам обращаться по тел.: 8(41150)21266.

Клиентская служба (на правах отдела) в Момском улусе
ГУ УПФР в г. Якутске РС(Я) (МРУ).

Администрация МО «Момский национальный наслег» выражает глубокое соболезнование Титу Власевичу и всем родным и близким по поводу безвременной кончины горячо любимой жены, матери, сестры

СИДОРОВОЙ Сардааны Саввичны.
Крепитесь, скорбим вместе с вами.

Муома начаалынай оскуолатын учуутала, Төрөппүттэр Албан ааттарын музейын салайааччыта, народнай театр артыскаата, кэрэ куоластаах ырыаһыт, үлэ бэтэрээнэ

СИДОРОВА Сардаана Саввична
ыарахан ыарыыттан олохтон барбытынан уолаттарыгар Алексейга, Николайга, олобун аргыһа Тит Власевичка, бырааттыгар Семен Саввичка, балтыгар Саргылаана Саввичнаҕа, кинилэр дьизэ кэргэттигэр динир кутурбаммытын тиэрдэбит.
Арчы дьыэтин кэлэктиибэ.

Күндү, таптыыр эдьийбит

СИДОРОВА Сардаана Саввична
ыарахан ыарыыттан олохтон барбытынан бырааттарыгар Алексейга, Николайга, күтүөһүтүгэр Тит Власевичка, бары аймах-уруу дьоммутугар динир кутурбаммытын тиэрдэбит. Бар аһыыгытын тэннэ үллэстэбит.

Эдьийбит барахсан, соһуччу олохтон барантын олус да хомоттун...

Күндү киһибит, үтүө мөссүөнүг, эйбэс майгыг, кэрэ куолаһын өйбүтүгэр-сүрэхпитигэр өрүү тыннаах буолуоҕа.

Балтын Саргылаана Саввична, быраатын Семен Саввич, кинилэр дьизэ кэргэннэрэ.

Ытыктыыр ыкса ыалбыт күндү ийэлэрэ, олобун оҕолору, ыччаттары иитиигэ анаабыт үлэ бэтэрээнэ

СИДОРОВА Сардаана Саввична
уһун, ыарахан ыарыыттан олохтон барбытынан уолаттарыгар Алешаҕа, Котляра, олобун аргыһыгар Тит Власевичка динир кутурбаммытын тиэрдэбит. Бар сүтүккүтүн тулуйун.

Спортивной мкр. 22 №-дээх дьыэтин олохтоохторо.

Биригэ үөрэммит табаарыспыт, үөрэнпит оҕом

СИДОРОВА Сардаана Саввична
ыарахан ыарыыттан олохтон барбытынан оҕолоругар Алексейга, Николайга, кэргэннигэр Тит Власевичка, бары чугас аймахтарыгар динир кутурбаммытын тиэрдэбит.

Эн тускунан сырдык өйдөбүл биһиги сүрэхпитигэр мэлдьи хаалыаҕа.

МОО 1980 с. ыһуһа, кыл. сал. А. В. Старкова.

Ытыктыыр киһибит үлэ бэтэрээнэ

ТАРАБУКИНА Татьяна Георгиевна
ыарахан ыалдыан олохтон барбытынан быраата Юрий Георгиевич, балта Екатерина Георгиевна дьизэ кэргэннэригэр, бары чугас дьонугар динир кутурбаммытын тиэрдэбит.

Бар аһыыгытын тэннэ үллэстэбит.

Буор Сыһыыттан У. Г., Н. Е. Соркомовтар.

Убаастыыр балтым, аймахпыт Улахан Чыыстай нэһилиэтин ытык олохтооҕо

ТАРАБУКИНА Татьяна Георгиевна
уһун, ыарахан ыарыыттан олохтон букатыннаахтык барбытынан биригэ төрөөбүттэригэр, чугас дьонугар динир кутурбаммытын тиэрдэбит.

Сааһыртан эдьийэ Христина Егоровна, Мотя, Дьокуускайтан Черовтар.

Коллектив Момской средней школы выражает глубокое соболезнование родным и близким в связи с кончиной после тяжелой болезни ветерана педагогического труда, нашего коллеги, учителя Момской начальной школы

СИДОРОВОЙ Сардааны Саввичны.
Крепитесь. Скорбим вместе с вами.

Коллектив управления образования и профсоюз работников образования выражают глубокое соболезнование сыновьям Алексею, Николаю, мужу Титу Власевичу, родным и близким по поводу кончины после продолжительной болезни ветерана педагогического труда

СИДОРОВОЙ Сардааны Саввичны.
Крепитесь, разделяем горечь утраты.

Выражаем глубокое соболезнование сыновьям Алексею, Николаю, мужу Титу Власевичу, сестре Саргылаане Саввичне, брату Семену Саввичу, родным и близким в связи с кончиной после тяжелой болезни

СИДОРОВОЙ Сардааны Саввичны.
Крепитесь.

Слепов И.Е., семья Н.И.Слепова, А.И.Саввиной, Т.И.Борисовой.

Күндү дьүөгөбит, өр сылларга биригэ үлэлэбит киһибит

ЕФИМОВА Мария Михайловна
уһун, ыарахан ыарыыттан олохтон барбытынан уолугар Валеркаҕа, кийинтэригэр, сизнэригэр, аймахтарыгар динир кутурбаммытын тиэрдэбит. Бар сүтүккүтүн тэннэ үллэстэбит.

Ю. Е. Гермогенова, Т. А. Сизых, М. Р. Старкова, А. А. Винокурова, кинилэр оҕолоро, сизнэрэ.

Ытыктыыр эдьийбит, үлэ бэтэрээнэ тапталлаах ийэ, эбэ

ЕФИМОВА Мария Михайловна
уһун, ыарахан ыарыыттан олохтон барбытынан бырааппытыгар Валераҕа, кийинтэригэр, кинилэр оҕолоругар динир кутурбаммытын тиэрдэбит.

Бар аһыыгытын тэннэ үллэстэбит.

Е. П. Слепова, А. В. Кулькова, кинилэр дьизэ кэргэттэрэ.

Ытыктыыр киһибит, үлэ-тыыл бэтэрээнэ Муоматтан төрүттээх

ЕФИМОВА Мария Михайловна
ыарахан ыарыыттан олохтон барбытынан уолугар Валерийга, кийинтэригэр, сизнэригэр, хос сизнэригэр динир кутурбаммытын биллэрэбит.

Мария Михайловна туһунан сырдык, үтүө өйдөбүл биһиги өйбүтүгэр өрүүтүн хаалыаҕа. Сүтүккүтүн тэннэ үллэстэбит.

Хонууттан Екатерина, Семен, оҕолоро, сизнэрэ.

Эдэр сааһым доҕоро үлэ бэтэрээнэ

УВАРОВСКАЯ Наталья Гаврильевна
ыарахан ыалдыан олохтон барбытыгар оҕолоругар, сизнэригэр, аймахтарыгар динир кутурбаммын тиэрдэбит.

Бар аһыыгытын тэннэ үллэстэбит.

С. К. Петрова, кини дьизэ кэргэнэ.

Биригэ үлэлэбит дьүөгэм, ытыктыыр киһибит үлэ бэтэрээнэ

КОРЯКИНА Акулина Иннокентьевна
ыарахан ыалдыан олохтон барбытынан оҕолоругар, сизнэригэр динир кутурбаммытын тиэрдэбит.

Бар аһыыгытын тэннэ үллэстэбит.

Буор Сыһыыттан У. Г., Н. Е. Соркомовтар.

Күн сирин көрдөрбүт тапталлаах ийэбит үлэ бэтэрээнэ, сэрии сылларын оҕото

МАКСИМОВА Розалия Николаевна
уһундук, ыарахан ыалдыан б. дь. муус устар 7 күнүгэр олохтон барбытын динирник курутууан туран бары аймахтарыгыгар, билэр дьонугар иһитиннэрэбит.

Оҕолоро, кийинтэригэр, хос сизнэрэ.

Таптыыр, ытыктыыр эдьийбит үлэ бэтэрээнэ

МАКСИМОВА Розалия Николаевна
ыарахан ыарыыттан олохтон барбытыгар уолаттарыгар Сергейга, Николайга, кыһыгар Антонинаҕа, кийинтэригэр Люцияҕа, сизнэригэр, хос сизнэригэр динир кутурбаммытын тиэрдэбит.

Эдьийбит Розалия Николаевна кытаанах санаатынан, үтүө амарах сыһыанынан, сырдык санаатынан биһигэ холобур буолар.

Төрөөбүт буора сылаас суордан, сымнаҕас сытык буолуохтун. Эн үтүө, сырдык мөссүөнүг сүрэхпитигэр өрүү тыннаах буолуоҕа.

Балта Светлана Николаевна, быраата Илья Николаевич, кийинтэригэр Ольга, Муся.

Коллектив МБДОУ детсад «Теремок» выражает глубокое соболезнование родным и близким по поводу кончины после продолжительной болезни горячо любимой матери, бабушки, прабабушки, ветерана труда

МАКСИМОВОЙ Розалия Николаевны.
Крепитесь, скорбим вместе с вами.

Биригэ үлэлиир коллегатыгар Савенко Светлана Николаевнаҕа, кини дьизэ кэргэннигэр, аймахтарыгар таптыыр эдьийдэрэ, сэрии сылларын оҕото, үлэ бэтэрээнэ

МАКСИМОВА Розалия Николаевна
уһун, ыарахан ыарыыттан олохтон барбытынан динир кутурбаммытын тиэрдэбит. Бар сүтүккүтүн тэннэ үллэстэбит.

Муома киинэммит библиотечнай ситимэ.

Оройуонааҕы бэтэрээннэр сэбиэттэрэ, Арчы дьыэтин кэлэктиибэ үлэ бэтэрээнэ, сэрии сылларын оҕото

МАКСИМОВА Розалия Николаевна
ыарахан ыарыыттан олохтон барбытыгар оҕолоругар, сизнэригэр, биригэ төрөөбүттэригэр динир кутурбаммытын тиэрдэбит.

Төрөөбүт Муоман сиригэр уһун уугар сымнаҕастык утуй.

Улахан дьизэ кэргэн ийэтэ, эбэтэ, үлэ бэтэрээнэ

МАКСИМОВА Розалия Николаевна
ыарахан ыалдыан олохтон барбытынан кийинтэригэр, биригэ дойдулаахтыгыгар Люция Васильевнаҕа, уолугар Николай Егоровичка, сизнэригэр, хос сизнэригэр, бары чугас дьонугар динир кутурбаммытын тиэрдэбит.

Бар сүтүккүтүн тэннэ үллэстэбит.

Р. П. Былбанаева, С. П. Тогмитова.

Оҕо сааһым дьүөгэтэ, Сааһыыр олохтооҕо, үлэ бэтэрээнэ

ТАРАБУКИНА Татьяна Георгиевна
ыарахан ыалдыан олохтон туораабытыгар биригэ төрөөбүттэригэр, бары аймахтарыгар динир кутурбаммытын тиэрдэбит.

Бар аһыыгытын тэннэ үллэстэбит.

Хонууттан С. К. Петрова, кини дьизэ кэргэнэ.

Тэрийэччи: СӨ
Бырабытталдыстыбата,
"Сахабэчээт" СӨ Судаарыс-
тыбаннай автономнай тэрилтэтэ.
Таһаарааччы: "Сахабэчээт" СӨ
Судаарыстыбаннай автономнай
тэрилтэтэ.
677000, Дьокуускай к.
Орджоникидзе уул., 31 №-рэ, 124 каб.,
тел./факс: 8(4112)343917.
e-mail: sakhapechat@mail.ru
Генеральной дириэктэр
э.т. В.И. СЫРОМЯТНИКОВ.

Сибээс эйгэтин информационнай
технологияҕа уонна маассабай
коммуникацияҕа надзорун
федеральной структуратын Саха
сиринээҥи бырабылыанньатын
20.06.2019 с. бэриллибит
сидиэтэлиэтибэтин
ПИ № ТУ 14-00520

Кылаабынай редактор
М. П. СТАРКОВА.

Хаһыат нэдиэлэү иккитэ тахсар.
Редакция кирибит суруктар
төнүбүттэр.
Матырыйаалга ахтыллар чахчылар иһин
эпизитинэн сурук ааптара сүгэр.
Ааптар суругар этиллэр санаа
хаһыат тутуһар хайысхатын
атын буолуон сөп.
Биһилиир, рекламалар
ис хоһооноругар эпизитинэн
тустаах киһи сүгэр.
® Реклама быһыытынан бэчээттэнэр.

Хаһыат 29 №-гэр 16 ч. илин баттанна,
17 ч. график быһыытынан бэчээккэ бэрилиннэ.
Компьютернай талыта, верстка оройуонааҕы
«Индибир уоттара» хаһыат редакциянай-
полиграфической комплекса оҕоһулан
бэчээттэннэ.
Редакция, типография, таһаарааччы аадырыһа:
Муома улууһа, Хонуу сэл., кап. Елкин уул. 4 №-рэ.
Кээмэйэ 1 усул. бэч. л. Тиража 360.
Сыаната дуоһаар быһыытынан.
Телефоннара: 8(4115)2-10-21.
Электроннай почта: indigir-uottara@yandex.ru